



REDACCIO:

Josep PALLACH

32, av. de la République,  
MONTGERON (S. et O.)

ADMINISTRACIO:

Antoni IBORRA

13, rue Bassano, Paris (16º)

C. Ch. Postaux 4163-90 — PARIS Preu de l'exemplar: 20 francs.

Suscripció l'any: 250 francs.

FEDERACIO  
DEMOCRACIA  
SOCIALISME

# Endavant

ORGAN CENTRAL DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

# LLETRA DE CATALUNYA

S'AGREUGEN DE NOU A TOT ESPANYA ELS SIMPTOMES DE CRISI POLITICA I SOCIAL.

♦ EL MALESTAR CONTINUA VIVISSIM EN ELS MEDIS UNIVERSITARIS I OBRERS. ♦ LES ALTRES FORCES RESPONSABLES DEL PAIS S'INTERROGUEN. ♦ UN SOL REMEI: ACABAR AMB LA DICTADURA I DONAR LA PARAULA AL POBLE, PREVI EL RETORN DE LES LLIBERTATS DEMOCRATIQUES.

BARCELONA, octubre. — S'han acabat els tres mesos de vacances (que ho són únicament pels privilegiats) i els catalans, que han vist de prop quantitat de turistes estrangers, han pogut comprovar la diferència de nivell de vida entre els estrangers i nosaltres. No és rar el funcionari o el mestre d'escola, o el treballador qualificat, que ens ha vingut a visitar en cotxe propi gaudint d'unes vacances pagades, que el salari regular permet d'aprofitar. Ací les vacances són sovint damunt del paper i en tot cas l'aprofitament és difícilíssim.

Amb el retorn a les preocupacions quotidianes, recomencen també a Espanya les greus inquietuts polítiques i socials que avui més que mai pesen damunt del règim. Els titulars dels periòdics descrivint el gran paperàs que el senyor Artajo ha fet a les conferències internacionals (del qual no es troba ni eco en la premsa o la ràdio estrangera), no pot fer oblidar les realitats.

**EL MALESTAR SOCIAL. L'AUGMENT DE SALARIS ES INEVITABLE.** — És fàcil definir la situació en el terreny econòmic i social: anem lentament, però inexorablement cap a la catàstrofe inflacionista. L'augment extraordinari de preus de tots els productes de primeríssima necessitat, fa que la passada puja de salaris, que fou gairebé nul·la pels obrers, i força més substancial pels militars i alguns alts funcionaris, hagi estat absorvida abastament. Avui a Espanya, de nou, els assalariats no poden viure, si no és treballant quinze o divuit hores cada dia. I encara alguns humoristes parlen de canviar els horaris de treball!

L'augment de salaris és inevitable, i tot fa preveure que tindrà lloc molt aviat. Alguns parlen del mes d'octubre; realment l'impaciència obrera no es podrà aguantar gaire més temps.

De quan serà aquest augment? Com sempre, les jerarquies franquistes intentaran escamotejar-lo. Alguns parlen del 6 o del 7%; pràcticament res. És evident que si s'ha de conèixer per uns dies en el nivell de vida, ha d'atenyer el 40 o el 50%. Però la veritat és que àdhuc el remei és el-lusori i que les noves alces de preus aviat l'hauran absorbit. I és que el mal econòmic a Espanya ateny l'entranxa mateixa de la vida po-

lítica: és l'Estat franquista el que cal desmuntar si els treballadors volen retrobar una vida decent.

Els obrers saben tot això amb la clara intuïció d'una classe social que no ha tingut mai res a veure amb el règim, que l'ha sempre refusat enèrgicament i que no vol saber res amb l'aparell parasitari que la C.N.S. representa. Els treballadors defensaran els seus interessos.

**LA CRISI ECONOMICA. — L'ESTAT FRANQUISTA, PROTECTOR DELS MONOPOLIS.** — Aquesta situació social serveix de tela de fons d'una lluita oberta en la qual els protagonistes són representants d'altres classes socials, que no estan lliures, com la classe obrera, d'enllaços i relacions amb la dictadura.

I que l'han utilitzada per aprofitar-se'n, fins avui que la senten pesar com llosa, de plom per la bona marxa dels negocis. No fa gaires dies que «Arriba», òrgan oficial del partit únic, amo del poder a Espanya, denunciava el desgavell econòmic i l'atribuïa al joc brut dels Monopolis i de l'alta Banca, que és en efecte la veritable mestressa d'aquest joc — al costat naturalment dels amos del poder a Espanya, és a dir els falangistes.

Els franquistes, que fan i desfan les «lleis» a Espanya, demanaven «una acció legal contra los monopolios que rebajan el nivel de vida de los compa-

triotas, desde la industria del cemento o la siderúrgica, a los asentadores de mercados municipales, y al monopolio papelerero o al del azúcar, pasando por la alta Banca, fuente de tales manejos».

I després d'aquesta exhortació demagògica al govern que fa 20 anys és monopoli dels amos d'«Arriba», l'òrgan de Falange, acaba dient que «tota la societat espanyola ha d'açar-se contra els monopolis que especulen contra els materials bàsics: acer, ciment, medicines, queviures.» En efecte, avui és tota la societat espanyola la que s'alça contra el principal d'aquests monopolis i el que protegeix tots els altres: la dictadura del general Franco, la qual continua especulant des de fa 20 anys amb la llibertat, la dignitat i amb la pròpia vida material de tots els espanyols. «Arriba» demana un alçament de la societat espanyola. Tot fa preveure que serà servit. I que no tardarà gaire.

**L'ALÇAMENT DE LA SOCIETAT.** — Car bé deuen formar d'aquesta societat els estudiants que els curs passat a Madrid, a Barcelona i a altres capitals han reclamat un ensenyament digne i s'han resoltament oposat a les provocacions de la «Guardia de Franco», que no ha d'intervenir per a res a l'Universitat. El món universitari espanyol reprendrà aviat el camí de les classes. «Arriba» acusarà de nou als estudiants de complot comunista, si es redrecen contra l'ignominia d'un règim protector dels monopolis, i monopolitzador el mateix de l'ensenyament al servei del totalitarisme?

La societat espanyola té sobretot aquests puntals bàsics que són el món del treball i de l'intel·ligència. L'un i l'altre han pres posició. En prendran també aviat forces que fins ara han restat silencioses i inquietes després dels darrers esdeveniments de primers d'any?

Cada dia que passa l'angoixa del país esdevé més crítica. La repressió pot aturar la protesta, però no pot fer res més. I la marxa cap al desastre és inevitable si no es posen en peu, per una vegada, totes les energies d'una societat que no es resigna a la lenta marxa cap al caos.

Catalunya, avui com ahir, batega amb les ansies populars i sabrà mostrar-se amatent a la voluntat de viure, quan arribi l'hora.

1936 - 1956

## Un balanç del New-York-Times

En ocasió del XXe aniversari del poder del Caudillo, el N. Y. T. ha publicat uns articles que són un balanç de l'actual situació política i social espanyola. Heus ací un extracte, particularment concret: «Cal subratllar la negra misèria de la gran majoria dels espanyols, i llur dependència d'un dels climes més secs d'Europa; el contrast entre la riquesa d'uns quants i les masses d'indigents; la corrupció, les restriccions que el Poder imposa al comerç; l'inflació gravíssima; el desequilibri del comerç exterior; el dèficit del pressupost; el descontent dels obrers; la pobresa de l'utilitatge industrial i del sistema de transports, que és el pitjor d'Europa».

# TOT CAMINANT ANDORRA LA VELLA

Per Enric BRUFÀU

Ja fa anys, una vetlla de tardor, junt amb un amic que ho serà sempre, traspassarem el Coll dels Issarts amb la intenció d'arribar fins a Andorra. Quant la nit s'ajecia damunt de Fra Miquel les nostres passes restretes per la fatiga encetaven la devallada cap a Soldeu i Encamp. La sort ens estalvià el darrer esforç: un home ho ens duigué amb el seu vehicle fins a la capital del Principat.

Ficim un viatge governats pels sentiments. Corresponem a la crida dels éssers més estimats.

Per nosaltres, aquella vall era una conuencença antiga. Les aigües del Valira i del Segre, larrejades, humitejaven les terres del nostre terme. Gairebé erem a casa. A més a més, conuencim tant gent... D'aquí d'allà, si que descobrim alguna que altra construcció nova, però, què voleu!, encara la vall de sempre. Els nostres i nosaltres parlarem com si res no hagués canviat. I per ells, pels andorrans, veritablement res no havia canviat tan radicalment i profundament com ara.

Dallà baix, les notes no eren gaire encoratjadores. La Falange colpia, escarnia i malmenava a tort i a dret. Era una nit llarga, densa. L'alba no apuntava enlloc. Qui sap si cap de nosaltres no veuria mai l'ensuldamada del despota!

En el fons, nosaltres erem els afortunats. Havíem pogut esmunyir-nos a temps de les urpes de la barbàrie i la nostra vida podia transcórrer en un país estranger... si tant es pot dir... però tolerant i humaníssim. Co que erem, podíem continuar essent-ho, i com que mai no hem

cregut en la perpètua malaurança, entrelucarem el demà com un dia de sol radiant, alliberador...

Si, ja fa anys, havíem anar a Andorra, heus ací ací que ara, tot just arribem del nostre darrer viatge. Aquest cop hem vist amics, molts amics que comparteixen les nostres idees i sentiments i que en condicions difícils i perilloses han lluitat contínuament per la dignitat del nostre poble.

La nit s'escursa. El més negat entrelluca el canvi que s'apropa. Les consciències es treuen el pes feixuc de la por i en el sot tórbol de la passió ja hi germinen els primers elements de la victòria.

I ens han parlat de nous estats d'opinió i de corrents socials estretament lligats amb les nostres concepcions polítiques. «El demà—repetien—no pot ésser l'ahir. El pòsit de les energies contingudes ha romàs en la vida social i no en la política. No us erreu i no ens erreu. En el presidi franquista, encillidor i embrotador, el cos encara ha sofert més que l'esperit. Les primeres fites, doncs, les haurem de plantar en el camp social...»

Es clar: la nostra sofrència física no pot compararse a la seva. Ells ho saben, nosaltres no prou. I fet i fet és d'ells que ens arriba el vent de l'esperança i és per ells que la lluita de tots plegats repren vigòria i humanitat.

Tant com ha canviat i canvia Andorra i Vella!

## La repressió contra els treballadors de Barcelona

### FRANCO SERA ACUSAT davant l'Organització Internacional del Treball

Les vagues de Barcelona, en les quals els treballadors reclamaven que es complissin les promesses del règim i es donés un salari decent als homes que amb llur treball forneixen la riquesa que nomena oportunitat als privilegiats, donaren ocasió perquè el senyor Acedo exercís la seva furor i empresonés algunes dotzenes de obrers de U.N.S.A. de la Maquinista i de can Morros.

Contra tota fei, adhuc els «lleis» franquistes, alguns d'aquests homes continuen a la presó per la sola voluntat del senyor Acedo, puix que el jutjat d'instrucció i el de l'Audiència de Barcelona ha acordat la llibertat provisional.

La Unió General de Treballadors i el Moviment Socialista de Catalunya han protestat prop dels organismes internacionals els quals fa poc havien acceptat, gràcies a l'acord de

russes i americans, el règim del general Franco. Aquests organismes internacionals han tingut aviat ocasió de veure com la dictadura franquista vulnera els principis que havia aparentement reconegut.

La Confederació Internacional de Sindicats Lliures ha recolzat aquestes protestes. I avui podem anunciar que la Direcció de l'Organització Internacional del Treball, ha contestat a la U.G.T. que l'assumpte de les detencions il·legals de Barcelona serà tractat en la reunió que el dia 8 de Novembre celebrarà a Ginebra la Comissió de la Llibertat Sindical.

El règim de Franco, i el seu virrei Acedo, hi seran acusats i els representants dels treballadors hi exigiran l'immediata alliberació dels detinguts, bo i reclamant pels obrers de tot Espanya llur dret a reivindicar un nivell de vida decent.

## TRES COMENTARIS ESTADÍSTIQUES DEL CAMP A ESPANYA

### ELS PROGRESSOS HIDRAULICS

Segons les estadístiques oficials, la «provincia» de Lleida segueix essent la que compta amb major superfície de regadiu amb 137.300 hectàrees. La segueixen Saragossa amb 127.000, València amb 126.000, Granada amb 95.200, Alacant, 87.500, etc., etc., és a dir, totes les terres regades d'antic, algunes des del temps dels moros, sense que es conegui per a res l'aportació de terres de regadiu noves de les quals tan es parla en aquesta paperassa immunda que se'n diu la premsa franquista.

Així, doncs malgrat la vil propaganda del règim, les 1.632.800 hectàrees de regadiu que hi ha a Espanya no creixen, sino que més aviat disminueixen, car l'emigració a les ciutats i a l'estranger fa que algunes terres de regadiu es trobin abandonades perquè la gent no s'hi poden guanyar la vida.

Caldrà que tornin els moros a posar en valor les riques terres del sud d'Espanya que l'amortització eclesiàstica primer i el latifundisme després han arribat a esterilitzar i que quan la reforma agrària de la República començava a fer-les productives va venir la creuada salvadora a mantenir-les ermes o en prades pròpies per a la cria de braus.

### ELS PROGRESSOS MECANICS

Això no vol dir que els senyors latifundistes no s'aprofitin de l'ajuda americana per l'adquisició de tractors i que la xifra dels que es troben en moviment no hagi augmentat a Sevilla, Saragossa, Huesca, Toledo, Córdoba i fins a la provincia de Madrid.

De totes maneres, Lleida conserva el tercer lloc amb 1.228 tractors, Barcelona l'octau amb 923 i Girona el dotzè amb 852, cosa remarcable si es té en compte la reduïda superfície de conreu de les nostres «provincies» i el terreny accidentat de Catalunya. Els progressos mecànics a Catalunya, com la modernització de's conreus, no són cap novetat i ja fa mig segle hi havia tractors i combinats de segar i batre on l'extensió de l'hisenda i la importància de les collites ho permetia. Els progressos, doncs, són nuls, llevat dels que, amb la protecció del franquisme, es proveeixen de tot el menester i fins s'han improvisat un parc d'implementos agrícoles moderns els quals, per altra part, amb prou feina si els poden utilitzar.

### I LES COLLITES

Tot i que les pluges de primavera foren abundants i oportunes i les preses es troben un 35 % més plenes que l'any passat en aquest temps, les collites de cereales han estat pobres i són en voium més reduïdes que l'any passat. Les amabiutats i sol·licituds atmosfèriques no poden corregir la maledicció d'esterilitat que pesa damunt d'un règim monstruós que la natura i la sanitat rebutgen.

I el Pla d'Urgell resulta en el l'ordre de collites cerealistas la terra més reeixida d'Espanya. La producció de Castella, «granero del mundo», resulta relativament esquifida comparada amb la de l'Urgell. Però, no ens fem il·lusions. La «Oficina del Treball» té cura que els pagesos de l'Urgell no es facin massa rics. Cal, naturalment, que els acaparadors es facin milionaris i que els productors i obrers es mantinguin a dieta per a llururar-los d'una possible embòssa.

## El Congrés Mundial Base

El Congrés Mundial Base, que s'ha celebrat darrerament a París, i al qual han assistit representacions de totes les forces polítiques i socials d'Euzkadi, junt amb delegacions de les col·lectivitats emigrades, ha constituït un gran manifestació de vitalitat del poble base. El President Aguirre, que presideix el Congrés, oferí un banquet de cordia

fraternitat a les forces democràtiques catalanes i espanyoles. El Moviment Socialista de Catalunya, junt amb els altres grups catalans que assistiren a l'acte, manifestà als nostres amics bases la profunda solidaritat i l'estreta amistat que uneix els nostres pobles en la lluita contra la tirania i per la reconquesta de la llibertat.

## L'actual posició de l'Església davant del problema social

Després de la reunió que han celebrat aquests dies a Vitoria els cardenals i bisbes espanyols, s'ha publicat una Declaració col·lectiva, que sembla marcar la posició oficial de l'Església en el moment present.

Diu que: «Es evident que avui a Espanya moltíssims individus de la classe mitjana i dels obrers cobreixen amb molta dificultat les parts més indispensables de llurs modestes pressuposts, mentre que augmenta el petit nombre de ciutadans que disfruten de rendes que mai s'havien conegut a Espanya».

L'anàlisi és evidentment justa. Com

posar-li remei a aquesta situació, indigne d'una «societat cristiana»? La Declaració, que contradiu els optimismes dels discursos de Franco, és molt menys precisa. Parla de «veure amb bons ulls elements del contracte de societat en el contracte de treball».

Per nosaltres, socialistes, que no hem esperat vint anys a denunciar aquesta situació i que ens hi hem oposat sempre, el remei és clar: liquidació de la dictadura, i retorn a les llibertats democràtiques, entre les quals figuren en bona plaça les llibertats sindicals i obreres conquerides durant anys i anys d'esforços proletaris.

## A l'Imperio Azul Destí d'un governador falangista

Per Pep d'AGULLANA

Si el cognom no m'exigís modèstia, podria dir avui que la «provincia» de Girona és la més interessant d'Espanya. De les nostres contrades han sortit pintors, escriptors i polítics, als quals només se'ls pot retreure l'excessiva tendència a canviar de criteri. Però és clar que el que fes aquest retret no ha estat mai a la nostra terra: seria plaent veure-li aguantant una tramuntana. Els que ens critiquen no l'han suportada mai; si no farien com Salvador Dalí, pintor revolucionari, banquista nu i escandalitzador de burgesos i notaris, el qual ha esdevingut amb una gran facilitat místic falangista protector del Sant Pare. Tot depèn d'on bufa el vent, car el vent bufa fort a casa nostra.

L'interès de la «provincia» no radica únicament en l'elevat nombre d'analfabets que el règim franquista li sosté, com per ensenyar-nos a ésser modestos; tampoc en les nombrosíssimes colònies exòtiques que Franco hi ha introduït, i que a Olot, per exemple, ja demanen l'alcalde; ni tan sols cal veure'l en les males carreteres que el Comte de Valeriano visita heroicament de tant en tant. L'interès de Girona, durant anys i anys, ha estat el senyor Mazo Mendo, Governador Civil més poderós que Sant Narcís i més castís que el Sabater d'Ordís. Governador inamovible, Mazo Mendo havia d'acabar malament, però a aquesta Girona lleugerament col·lectària de la qual parlem...

Males llengües feien córrer que havia pertanyut a un tribunal popular durant el domini rojal, altres asseguraven que era mig-masó; alguns fins i tot s'atreuen a dir que feia negocis bruts, i que aquesta, i no les altres, era la causa del seu poder. Mazo Mendo, deixava dir. I si els malparlats insistien, els feia destituir, com al Sr. Quintana president de la Diputació-gestora, o al senyor Bonaterra, alcalde-gestor de Figueras, al qual només es podia retreure un mínim escàndol per un acte de famnes que ni mereix coment.

Mazo Mendo era poderós. Venia la seva paujança d'aquesta dolcesa de la Costa Brava, un dia indiferent a les nocions del bé i del mal?

o es tractava, més prosaicament, d'in-

times afinitats amb el senyor Blas Perez (Blas Himmler o Blas Rasputin, pels íntims), ministre invariable de la governació, ex-masó també segons els entesos, i negociant a hores perdudes a les Canaries, i a les províncies catalanes, on no manquen els negocis d'exportació i importació pels que saben treure'n profit?

Qui ho sap? Els desgraciats aldarulls universitaris de Madrid tenen la culpa de tantes coses i han causat tanta tristesa al Caudillo, que un desastre més no es d'aquí. Canvià el Govern; Arrese entrà al Ministeri. L'Ombra de l'OPUS DEI es perfilà damunt del Pardo. Mazo Mendo sortí de Girona i es traslladà a Lleida. Es tractava d'un simple relevo de Guardia? La tramuntana feia finalment el seu efecte? O és que el Rasputin madrileny comptava explotar amb el seu protegit els riquíssims filons de l'altra frontera catalana?

El règim franquista opera amb tanta rapidesa que vuit dies foren suficients per a comprendre que a Mazo Mendo no li convenien els aires de Lleida. Hi ha qui diu que el senyor Bisbe anà personalment a Madrid. D'altres, ho i acceptant l'intercessió episcopal, diuen que la destitució de Mazo constituïx un bon test de l'influència de Blas Perez—defensor i d'Arrese—acusador—prop de Franco. Donya Carmen influï seguíment en el resultat. I a la provincia de Girona tot-hom restà astorat. Què s'havia fet del terrible Mazo, acusat ara de múltiples malmetes, de lladrocinis i estafes, de malversar els diners públics i de moltes coses més? La justícia de Franco l'hauria purgament, i al menys l'haurien empresonat.

Era no comptar amb la saviesa del Caudillo i el poder de Blas. Mazo Mendo té un alt carer, al ministeri de Justícia. Cal reconèixer que és el millor lloc on pot estar un presumpte delinquent. Alla al menys se'l pot vigilar. Potser hi pot aprendre a ésser just. I avui se'l podrà tornar a nomenar Governador Civil. N'han vist tantex a Girona!

# TESTIMONIATGE

Per M. SERRA I MORET

**L'**ESTUDI de l'Espanya de Franco no és cap tema preferit de la gran premsa mundial. Una repugnància instintiva allunya escriptors i «columnistes» d'introduir-se en la tenebra d'un règim mitgeval Illiputienc si no és per execrar-lo com fan sovint Mauriac, Paul Rivet, Jean Cassou, Albert Camus i altres homes eminents. La premsa, però, àdhuc una bona part de la premsa catòlica, no amaga la seva hostilitat per Franco i la simpatia o pietat pels pobles sotmesos a una aberració cavernària i brutal que els situa fora de l'àrea de la civilització i la cultura.

Suara, un historiador britànic, Hugh Trevor-Roper, professor a Oxford, després d'haver passat una curta tongada a Espanya, ha publicat al «New York Times Magazine» del 2 de setembre un substanciós estudi sobre l'Espanya franquista del qual creiem oportú de traduir els següents paràgrafs:

«La resposta, tal com va observar Napoleó, és que Espanya no és Europa. Espanya és una part de l'Àfrica accidentalment afegida a Europa. Centúries durant va estar sota la dominació africana i avui mateix s'assembla molt més al Marroc de l'altra banda de l'estret que no a la França de l'altre costat des Pirineus. Un cop els àrabs foren foragitats, Espanya va restar al marge d'Europa i no va compartir les seves experiències intel·lectuals i el seu desenvolupament econòmic. En conseqüència, manca d'una classe mitja cultivada i ni ha conegut el liberalisme que li va donar força i poder, ni el feixisme que ha estat arreu el símptoma de la seva decadència.

«Així mateix, manca d'una eficient organització dels treballadors industrials i amb prou feines si sap el que són el socialisme i el comunisme del proletariat europeu. Almenys no els ha pas conegut com planta autòctona, sino com moviments importants contra els quals, més aviat o més tard, el primitiu conservadorisme rural, clerical, d'una societat estàtica s'ha revoltat tossudament. Va revoltar-se el 1809, quan els latifundistes i els capellans van aixecar-se contra els primers brots d'intel·lectualisme europeu i s'ha revoltat aquesta mateixa centúria contra el primer assaig de liberalisme democràtic.

«Es clar que aquesta generalització comporta una excepció molt important per a confirmar més la regla. Catalunya i el País Basc, al nord d'Espanya, han estat de sempre més europeus que espanyols. Quan Espanya formava part de l'Àfrica, ells formaven part d'Europa. Avui encara, romanen una petita Europa dintre d'Espanya, amb totes les característiques de les societats europees —un nivell de vida molt més elevat, una classe mitja intel·ligent i liberal i una classe treballadora organitzada i culta. En el curs de la llarga història, Catalunya ha estat l'adversària i a la llarga ha devingut la víctima de Castella. No és pas per atzar que Catalunya fou el darrer reduït de la República i que des d'aleshores, Franco hagi perseguit ferotgement la llengua i les tradicions de Catalunya i que sigui justament a Catalunya i al País Basc on s'hagi manifestat l'oposició popular i industrial. Però és precisament per aquests fets que la victòria de Franco representa una victòria contra Europa, precisament perquè ha estat una victòria contra Catalunya.»

L'historiador Trevor-Roper ha estat objectiu, imparcial, i no té interès a afalagar-nes. Tampoc no en tenim fretura. El que cal és conèixer els termes del problema per tal que la nostra acció no es perdi en vaguetats: Catalunya és Europa; com a tal és víctima de la persistent reacció espanyola i, com a Europa, li cal sostenir la causa de la seva civilització i la seva cultura i lluitar sense dubtes ni recances fins a aconseguir la seva alliberació definitiva.

## NOTA INTERNACIONAL

### Alternativa Socialista a Europa

L'actual situació política a la majoria dels països europeus sembla anunciar una important represa de les forces socialistes, que marxen de nou cap al govern. El Congrés del Labour Party ha zegellat l'unitat interna del partit, i li ha donat un nou dinamisme amb l'entrada al Comitè Executiu d'Aneurin Bevan, el qual ha obtingut l'ajuda, que fins ara li mancava, dels més importants sindicats de la Trade Unions.

Als països escandinaus, a Holanda, a Bèlgica, el socialisme continua afirmant posicions preponderants. La situació a Alemanya també fa ésser optimistes els

nostres amics, de cara a les properes eleccions. A Itàlia, les perspectives d'un acord de les forces socialistes preludia també un canvi a aquell país. Entretant, a l'Est, les masses populars no deixen de manifestar llur voluntat democràtica, com ho feren a Poznan o a Hongria amb motiu dels funerals de Rajk assassinat pels stalinians hongaresos.

A tot arreu, la represa del socialisme és evident: contra el totalitarisme i per la transformació social. Catalunya i Espanya no seran una excepció en aquesta marxa vers un esdevenidor millor.

# El XX<sup>e</sup> aniversari de la dictadura

La premsa domesticada espanyola ha celebrat amb grans fotografies, amb titulars a tota plana i amb un devesall de ditirambes dignes tots del senyor Galinsoga, el XX<sup>e</sup> aniversari de la Dictadura franquista. Els observadors polítics estrangers esperaven aquesta diada per trobar alguna notícia sobre la projectada transformació de l'Estat franquista, amenaçat de perdre el Cabdill un dia o altre. No han trobat res d'això; els discursos no diuen res dels famosos plans de successió dels quals tant s'ha parlat a Madrid i que han provocat finalment l'allunyament d'un dels seus promotors: Javier Conde.

Arrese fa alusió a uns «projectes» que en realitat no modifiquen res. Falange continuaria éssent el «partido único», i malgrat que el seu secretari general afirma que les noves generacions no volen saber res amb ells, i «que moltes vegades estan cansats», no hi en el discurs cap símptoma de les intencions que alguns pusil·lànimes monàrquics atribueixen a Franco i acòlits. Kindelán, que és un d'aquests, no assistí a la commemoració de la diada.

Un article a la «Vanguardia» de Lequerica, glosant la festa dona a entendre que la posició avui dominant en la ment des dictador és la de sempre: la monarquia, si vol un dia a tornar a Espanya, ha de sotmetre's al Moviment, puix Espanya és un país diferent dels altres, i els espanyols només vivim bé sota la dictadura.

El general Franco en un discurs modestet afirmà que no hi ha hagut mai a Espanya cap política tan bona, com la seva, i després fa l'interessant remarca, al cap de vint anys de poder absolut, que «los problemas económicos y sociales son más complejos que a primera vista parece». El cop d'ull del generalíssim ha durat llarg temps, però finalment porta el seu fruit. En efecte, segons aquesta mirada d'agulla, en el terreny econòmic i social «hemos alcanzado un nivel que la mayoría de los españoles no concebían pudiera llegarse».

Franco no diu, si la manca d'imaginació prové de l'exces de misèria o de riquesa. Però si comparem el que afirma el generalíssim amb el que diuen els Bisbes i Cardenals espanyols, o amb el que proclama la pròpia C.N.S. (que milions d'espanyols no poden viure amb els salaris actuals, cal suposar que es tracta d'una marxa en terra digna d'aquest gran estadista i militar.

Finalment, una predicció de Franco, que aquesta si que es realitzarà: «Les nacions, com els pobles es revoltolen contra les injustícies històriques i contra la misèria».

Aquest serà probablement el comentari que l'historiador del futur escriurà per glosar els 20 anys de regne del caudillo i la revolta final que el clourà per sempre.